

Regionsrådets møde den 18. december 2007

Sag nr. 5

Emne: Udkast til Bruger- Patient- og Pårørendepolitik
for Region Hovedstaden

Bilag 3

NOTAT

Telefon 48 20 50 00
Direkte 48205794
Fax 48 20 57 77
Web www.regionhovedstaden.dk

CVR/SE-nr: 29 19 06 23
 Sagsbeh.: Natasja Espeløv
 Balslev
 Dato: 17. december 2007

Samtykkeregler og regler om videregivelse af helbredsoplysninger.

Sundhedspersoner er som altovervejende hovedregel underlagt en tavshedspligt om forhold de måtte erfare eller få formodning om under udøvelse af deres erhverv, jf. sundhedsloven § 40.

Denne tavshedspligt kan i særlige situationer fraviges i henhold til følgende bestemmelser i sundhedsloven: § 41 om videregivelse af helbredsoplysninger i forbindelse med et behandlingsforløb, § 43 om videregivelse af helbredsoplysninger til andre formål, § 45 om videregivelse af helbredsoplysninger til pårørende vedrørende afdøde patienter og § 46 om videregivelse af helbredsoplysninger til særlige formål.

Nærværende notat vil primært omhandle §§ 41 og 43, og således beskrive nogle af betingelserne for videregivelse - henholdsvis som led i et behandlingsforløb og til andre formål end behandling.

Videregivelse som led i et behandlingsforløb.

I henhold til § 41, stk. 1 kan sundhedspersoner videregive helbredsoplysninger, oplysninger om øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger til andre sundhedspersoner, såfremt patienten samtykker hertil. Dette samtykke kan indhentes skriftligt såvel som mundtligt, og kan afgives til såvel den afgivende sundhedsperson, som den modtagende sundhedsperson. Samtykket skal noteres i patientjournalen.¹

Imidlertid opstår der ind i mellem situationer, hvor det kan være vanskeligt at have indhentet dette samtykke, før behovet for det indtræffer, eksempelvis i situationer, hvor akut behandling er påkrævet eller, hvor patienten på anden vis momentant er ude af stand til at give sit samtykke. I de situationer er det tillige muligt at videregive helbredsoplysninger til en anden sundhedsperson, hvis særlige betingelser er til stede.

I tilfælde af at patienten er i et aktuelt behandlingsforløb, og oplysningerne skønnes at være nødvendige af hensyn til dette forløb, kan helbredsoplysningerne videregives,

¹ Jf. § 42, stk. 1 i sundhedsloven. Samtykket skal være informeret og muligt at tilbagekalde, jf. § 15 i sundhedsloven.

forudsat, at dette sker under hensyntagen til patientens interesse og behov, jf. § 41, stk. 2, nr. 1. Et eksempel herpå er den situation, hvor en patient skal fortsætte et behandlingsforløb i praksissektoren efter et hospitalsophold eller vice versa.

Ligeså kan sundhedspersoner på hospitalerne videregive helbredsoplysninger om en patient til den praktiserende læge, i det omfang der er tale om en epikrise (et udskrivningsbrev), jf. § 41, stk. 2, nr. 2. Denne bestemmelse er en udvidelse af adgangen til videregivelse i forhold til lov om patienters retsstilling.

Det har været drøftet, hvorvidt hospitalerne i henhold til denne bestemmelse kan oversende en hvilken som helst oplysning om en patient til den praktiserende læge under henvisning til, at der er tale om en epikrise. Dette kan ikke antages at være tilfældet. En epikrise skal i denne sammenhæng forstås som et udskrivningsbrev, der afslutter et givent behandlingsforløb. De mellemkommende oplysninger, der måtte være om patienten, kan derfor ikke videregives med henvisning til denne bestemmelse, alene fordi det skønnes at være rart for den praktiserende læge at være orienteret.

I tilfælde hvor videregivelse af helbredsoplysninger er nødvendig til berettiget varetagelse af en åbenbar almen interesse eller af væsentlige hensyn til patienten, sundhedspersonen eller andre, kan videregivelse finde sted, jf. § 41, stk. 2, nr. 3. Denne bestemmelse finder eksempelvis anvendelse i de situationer, hvor en patient er bevidstløs og udveksling af oplysninger sundhedspersonerne i mellem er nødvendig for behandlingen.

En anden situation, hvor § 41, stk. 2, nr. 3 ville kunne finde anvendelse af hensyn til også andre end patienten, er de tilfælde, hvor man er inden for anvendelsesområdet for psykiatriloven og epidemiloven. Med henblik på at kunne iværksætte en adækvat behandling af patienten af hensyn til såvel patienten selv som vedkommendes omgivelser, vil man i henhold til denne bestemmelse kunne videregive oplysninger om patienten.²

Endelig vil der kunne videregives oplysninger til patientens praktiserende læge fra en stedfortrædende læge, jf. § 41, stk. 2, nr. 4. Der vil alene kunne videregives oplysninger, som skønnes nødvendige. Oplysningerne kan videregives fra vagtlæge, en vikar for den praktiserende læge og en anden alment praktiserende læge som eksempelvis under et ferieophold behandler patienten.

Patienten har mulighed for at frabede sig, at oplysninger videregives i forbindelse med aktuelle behandlingsforløb, ligesom patienten har mulighed for at frabede sig, at epikriser videregives til den praktiserende læge, jf. § 41, stk. 3.

² Såfremt der videregives oplysninger efter denne bestemmelse, skal vedkommende, som oplysningen omhandler, snarest muligt orienteres om videregivelsen og formålet hermed, jf. § 41, stk. 5

Vurderingen af, om en oplysning kan videregives, foretages af den sundhedsperson, der er i besiddelse af oplysningen, jf. § 41, stk. 4. Der vil således altid skulle træffes en konkret vurdering i den enkelte sag.

Videregivelse til andre formål end behandling.

Mange pårørende har et ønske om at blive orienteret om en patients helbred under en hospitalsindlæggelse eller øvrige kontakt med sundhedspersoner, og mulighederne for at videregive de ønskede oplysninger behandles i sundhedslovens § 43. Efter stk. 1 i denne bestemmelse kan sundhedspersoner fravige deres tavshedspligt, såfremt patienten samtykker til, at der videregives oplysninger om vedkommendes helbredsforhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger.

Anvendelsesområdet for denne bestemmelse er ikke alene pårørende, idet bestemmelsen finder anvendelse i det omfang oplysninger – uanset hvem de gives til – videregives til andre formål end behandling.

Det vil med andre ord sige, at adgangen til at videregive oplysninger rent juridisk er den samme, uanset om det er pårørende, offentlige myndigheder, private eller politiet de ønskes videregivet til.

Samtykket til denne videregivelse, skal som udgangspunkt - modsat samtykket til videregivelse af oplysninger i behandlingsøjemed - være skriftligt og naturligvis tillige konkret, aktuelt, informeret og muligt at tilbagetrække.³

I tilfælde hvor der ikke er givet samtykke til videregivelsen, kan denne ske, hvis det følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, at oplysningen skal videregives, og oplysningen må antages at have væsentlig betydning for den modtagende myndigheds sagsbehandling, jf. § 43, stk. 2, nr. 1. Her bør det bemærkes, at alene oplysninger, som har betydning for den modtagende myndigheds sagsbehandling kan videregives. Eksempelvis vil oplysninger om ægteskabelig status ofte fremgå af en patientjournal, og disse og andre oplysninger om rent private forhold bør ikke uden videre udleveres.

I tilfælde hvor videregivelsen er nødvendig for berettiget varetagelse af en åbenbar almen interesse eller af væsentlige hensyn til patienten, sundhedspersonen eller andre, kan videregivelse finde sted, jf. § 43, stk. 2, nr. 2. Denne bestemmelse kaldes populært *værdispringsreglen*, fordi den åbner for en mulighed for at fravige udgangspunktet om samtykke, idet andre værdier i konkrete situationer kan veje tungere end hensynet til patientens selvbestemmelsesret og ret til privatliv.

³ Jf. sundhedsloven § 44 og § 15. Samtykket bortfalder endvidere senest 1 år efter det er givet, jf. stk. 2. Under særlige omstændigheder kan skriftlighedskravet fraviges, eksempelvis hvis den manglende skriftlighed beror på fysiske forhold hos patienten.

Bestemmelsen regulerer eksempelvis den situation, hvor en tavshedspligt brydes af hensyn til en pårørende, som er genetisk beslægtet med patienten, og som kan have behov for at få oplysninger om patientens lidelse af hensyn til egne fremtidige behandlingsmuligheder.⁴

Ligeledes vil bestemmelsen kunne finde anvendelse i den situation, hvor politiet af hensyn til en efterforskning ønsker oplysninger om en patient. Patientens samtykke til videregivelse vil måske være umuligt at indhente, og sundhedspersonerne skal derfor tage stilling til, om oplysninger om vedkommende kan udleveres. Udgangspunktet er, at sundhedspersonerne er underlagt en tavshedspligt. Hensynet til efterforskningen vil ikke altid veje tungere end patientens ret til tavshed.

Som tommelfingerregel vil sundhedspersonerne ikke have pligt til at videregive oplysninger til politiet af egen drift. I tilfælde, hvor politiet retter en forespørgsel til en sundhedsperson, vil vedkommende generelt kunne henholde sig til sin tavshedspligt og alene i sager om grov kriminalitet, såsom drab, voldtægt og røveri med rette kunne bryde denne. Det vil altid bero på en konkret vurdering.

Endelig vil bestemmelsen også kunne finde anvendelse i de situationer, hvor videregivelse skønnes nødvendig af hensyn til patienten selv. Eksempelvis kunne ønsket om videregivelse opstå i forbindelse med behandlingen af en selvmordtruet patient. I disse tilfælde vil man kunne argumentere for, at videregivelse sker såvel af hensyn til patienten, som af hensyn til de pårørende.⁵ I sager hvor der er tale om patienter med psykiatriske lidelser, som habilitetsmæssigt befinder sig en gråzone, kan det være berettiget at orientere de pårørende om vigtige behandlingstiltag. Det vil dog altid bero på en konkret vurdering.⁶

I henhold til § 43, stk. 2, nr. 3 kan oplysninger uden patientens samtykke videregives i det omfang, det er nødvendigt for, at en myndighed kan gennemføre tilsyns- og kontrolopgaver. Bestemmelsen regulerer de situationer, hvor eksempelvis en hospitalsadministration indhenter oplysninger vedrørende patienter til brug for tilsyns- eller kontrolopgaver. Ligeledes kan der videregives oplysninger efter denne bestemmelse, som led i en klagebehandling eller i forbindelse med tilsyn med sygesikringsordningen. Udl levering af oplysningerne kan kun finde sted i begrænset omfang, eksempelvis ved udfærdigelse af en redegørelse til brug for en konkret sagsbehandling.

⁴ Generelt vil sundhedslovens bestemmelser ud fra en lex specialis-betragtning skulle anvendes i spørgsmål om videregivelse.

I bemærkningerne til persondataloven er anført, at patientretstillingsloven, hvor bestemmelserne tidligere var affattet, forudsættes at være mere restriktiv end persondataloven. Imidlertid vil persondataloven, i situationer hvor en genetisk lidelse kan have effekt på andre end patienten, yde patienten en bedre beskyttelse end sundhedsloven, hvorfor persondatalovens bestemmelser ret beset bør finde anvendelse.

⁵ Jf. UfR 1996.1261 Ø, dommen omhandler brud på tavshedspligten, faderen til en selvmordstruende patient blev underrettet herom af lægerne. Bruddet på tavshedspligten var berettiget.

⁶ I særlige tilfælde vil tvangsindlæggelse kunne finde sted i henhold til psykiatriloven.

Vurderingen af, om en oplysning kan videregives, skal foretages af den sundhedsperson, der er i besiddelse af oplysningen, jf. § 43, stk. 3.

Såfremt der videregives oplysninger i henhold til værdispringsreglen skal vedkommende, som oplysningen angår, snarest muligt herefter orienteres om videregivelsen og formålet hermed.⁷

⁷ Jf. § 43, stk. 5.